

Mentor in znanje 2013/ št. 1

Spoštovane mentorice, spoštovani mentorji,

danes bomo razmišljali o naslednjem vprašanju:

Kaj odgovoriti starejšemu študentu, ki izrazi dvom o vrednosti svojega izobraževanja ?

Ko teoretiki razpravljajo o izobraževanju starejših odraslih, se radi ustavijo pri vprašanju, zakaj se starejši v izobraževanje *ne* vključujejo. To, da jih zanima predvsem, zakaj se starejši v izobraževanje *ne* vključujejo, je lahko stereotip o tem, da se starejši *ne* želijo izobraževati in učiti, lahko pa izhaja tudi iz nepoznavanja posebnosti izobraževanja starejših. Takrat je najlažje iz teorije izobraževanja *odraslih* potegniti priročen model kot je *model o ovirah pri vključevanju odraslih v izobraževanje* in ta model uporabiti tudi za starejše odrasle. Teoretiki torej razpravljajo o t. i. *situacijskih ovirah* (preselitev na deželo, nezaposlenost odraslih otrok, potreba po varovanju vnukov, bolezen, negovanje partnerja, opravljanje plačanega dela), *institucionalnih ovirah* (ni pravih ustanov za starejše, ni razumevajoče podporne politike starosti in staranja, izobraževanje je drago itd.), *informacijskih ovirah* (premalo informacij ali znanja) in *psiholoških ovirah*, ki starejšim preprečujejo, da bi se vključili v izobraževanje.

Starejši so za vključenost v izobraževanje pripravljeni premagati marsikaj: slabe prometne povezave, neprijaznost ob vpisu, nasprotovanje vrstnikov ali družine, toda **največja zavora je psihološka zavora in tiči v njih samih.** "Sem se še sposoben česa naučiti? Pri mojih letih mi nič več ne gre v glavo. Čez pet let bom mrtev in vse skupaj res nima smisla. Izobraževanje ni zame, raje vrtnarim ali ribarim. Pri mojih letih nič nima smisla", pravijo.

Na odločitev za izobraževanje pa vpliva tudi družba. Pomen in vloga starosti v neki družbi sta v tesni povezavi s tem, kako se v družbi distribuirajo različni viri, kolikšen delež teh virov je namenjen starejšim, to pa je posledica delovanja različnih sil: **ekonomskih, socio-kulturnih in političnih**. Naj naši starejši študenti zvedo, da se je z izobraževanjem vsaj do neke mere moč upreti tem silam. Le vedeti moramo, da delujejo in kako delujejo. Zaradi njih se še utrjujejo slabšalni stereotipi o starosti in starejših. Ko so ekonomske razmere slabe, ne verjamemo v prispevanje starejših itd. **Svojim študentom razložimo, da se moramo proti stereotipom boriti vsi. Oni sami v prvi vrsti. Biti vključen v izobraževanje starejših pomeni verjeti v svojo avtonomnost in razvoj.**

Biti vključen v izobraževanje pomeni tudi: **boljše telesno in duševno zdravje, intelektualno spodbudo, pridobivanje sposobnosti, veščin in »možgani ostanejo živi«**. Prinaša boljše kvaliteto življenja in samozavest, možnost izražanja osebnih vrednot in vzpostavljanja socialnih vezi, več medgeneracijskega učenja, ker so ta socialna omrežja medgeneracijska. Pomeni boljše premoščanje življenjskih kriz.

V času, ko neoliberalna politika (logika in vrednote kapitala) obvladuje številne države, v izobraževanju odraslih in v izobraževanju starejših nastaja poskus premika, premika od starejših študentov in njihovega vzajemnega učenja in delovanja (ki zahtevata čas in veliko dela) k raznim oblikam nadzora kakovosti ipd. Neoliberalna politika namreč goji "kult učinkovitosti". Zanj je pomembno strateško načrtovanje, pomembne so razpredelnice, sistemi vodenja, upravljanja s kakovostjo, evalvacija. itd. Vse to pa je daleč od narave izobraževanja starejših odraslih, kjer morajo starejši **sami prevzeti odgovornost za svoje izobraževanje in delovanje, če naj jih izobraževanje spreminja in jih naredi močnejše. Starejših ne zanima etos tekmovalnosti, ne zanimajo jih formalizmi. Zanima jih življenje samo.**

Mentorji pripomoremo k temu, da se starejši študenti v izobraževanju tudi izrazijo.

Mentorji v izobraževanju starejših imamo tako prav posebno vlogo, saj smo hkrati izobraževalci in animatorji, tisti, ki pripomoremo, da se starejši študenti v izobraževanju izrazijo, da izrazijo svoja stališča, izkušnje, dosežke, tudi čustva. **Za starejše študente je pomembnejše, da se v izobraževanju izrazijo, kot da z naučenim nekaj naredijo.** Pomembnejša je izrazna plat njihovega izobraževanja od tiste instrumentalne .

Če povzamem: kaj odgovoriti starejšemu študentu, ki dvomi v pomen svojega izobraževanja? Povejmo mu, da so zavore predvsem v njem, da gre za psihološke zavore, ki jih je moč premagati. Povejmo mu, da iz izkušenj vemo,

kako pomembno je to izobraževanje, kajti omogoča mu, da pride v javni prostor in se tam lahko izrazi. Da ni nujno, da izobraževanje služi nečemu zunanjemu, veliko je že, če služi njemu samemu tukaj in zdaj. Povejmo mu, da so na delu slabšalni stereotipi, ki se zaradi neprosvetljenih političnih odločitev in ekonomskih razmer še povečujejo. Znanje pa je orožje, orožje, ki ga potrebujemo vsi, še posebej v kriznih časih.

Pa lep pozdrav,

Dušana Findeisen